

quatuor, corpore longior, & cauda porrectior est, sed proceritate breuior, celeritate æque præstat, quamuis crura habeat breuiora. mollis enim & agilis est, prosilireq; longius ob eam rem potest.

De mulis, quos terra Syria fert.

Caput XXXVI

Vnt in Syria, quos mulos appellat, genus diuersum ab eo, quod coitu equæ, & asini procreatur, sed simile facie. quomodo asini syluestres, similitudine quadam nomen urbanorum accepere. & quidem ut asini illi feri, sic muli præstât celeritate. Procreant eiusmodi mulæ suo in genere, cuius rei argumêto illæ sunt, quæ tẽpore Pharnacæ patris Pharnabazi in terram Phrygiam uenerunt, quæ adhuc extant, tres tamen ex nouem, quot numero olim fuisse aiunt, seruantur hoc tempore.

De natura, & uarijs generibus murium, deq; pullorum numerositate.

Caput XXXVII

Vrium generatio mirabilis præter cætera animalia maiorem in modum est, tum numero, tum celeritate. Iam enim scemina prægnante in uase miliario aliquãdo occupata, paulo post reserato uase, musculi numero uiginti & centũ reperti sunt. Mirum etiã percipimus ortum redundantis agrestis murium generis. locis enim compluribus agri tam inaudito modo oriri solent, ut parum ex uniuerso frumenti relinquatur. tam citò absumitur, ut nonnulli mediocres agricolæ, cum pridie metendum statuerint, postridie mane cum messoribus accedentes ad segetem, absumptam inueniant totam. interitus autẽ minime euenit ratione. paucis enim diebus omnino abolentur, quanquam superiore tempore hominẽs uincere uel suffiendo, uel fues, ut latibula effoderent, admittendo, nõ possent. Quinetiam uulpes eos uenantur, & cati syluestres in primis: sed tamen superare copiam, & celeritatem prouentus nequeunt: nec aliud quicquam omnium uincit, nisi imbres. ijs enim quamprimum intereunt. Terra Persicæ parte quadam mure scemina rescissa, fœtus sceminini prægnantes comperiuntur. Sunt qui uehementer confirmant mures, si salem lambant, impleri sine coitu. Aegyptijs muribus prædurus ferẽ, ut herinaceis, pilus est. Sunt etiã alij, qui erecti bipedes ambulent. habent enim crura posteriora longa, priora breuia, ortus eorum quoq; numerosus est. Sunt uel alia genera muriũ plura. sed de ijs hæcenus,

ARISTOTELIS STAGIRITAE DE

HISTORIA ANIMALIUM LIBER SEPTIMVS,
INTERPRETE THEODORO.

De signis, quæ puerorũ seminis emissionẽ, puellarumq; uiripotentia præueniunt. Caput I

DE HOMINIS generatione, tum prima in utero, tum posteriore in luce, & usq; in senectutem, quemadmodũ se habeãt, quæ suæ naturæ ratione eueniant, loco hoc dicimus. Quæ inter marem & sceminã differẽtia sit, & quibusnã partibus constet, antẽ expositũ est. Mas autẽ primum semen genitale magna ex parte incipit ferre, anno peracto bis septimo: simul etiã pubescere incipit eo tẽpore, ut stirpes semen laturas primũ florere Alcmeon Crotoniata ait. uox item per id tẽpus mutari in sonũ asperiorẽ, inæquabilioremq; incipit, quanq; nondũ grauem. neq; enim acuta præterea est, neq; tota æquabilis: sed similis fidibus incõtentis & asperis, quod caprĩre denominãt. idẽ potissimũ incidit ijs, qui rem uenereã incipiũt agere, ijs enim uox trãsit in sonũ uirilem. Abstinen

tibus uero e contrario fit, et si curā adhibeant (quod aliqui faciunt ex ijs, qui choreis indulgēt) uel longo seruari tempore sine magna mutatione potest. Mammæ etiam extuberant, & genitale non solū magnitudine, sed etiā specie proficit. euenit porrò id tēporis, qui iam fricari, cōtrectariq; per libidinē cœperint, ut cum semen emittūt, non modo uoluptate, uerū dolore quoq; afficiātur. Fœminis etiā per id tēpus exurgunt ubera, quod fratrare dicitur, & quæ mēstrua uocātur, erumpūt: quod sanguis quasi recens occisi animalis est. Quæ autē alba dicuntur, admodum etiā puellis eueniunt, & magis si cibo utuntur humidiori. Hæc incrementū impediunt corporis, & puellam extenuāt. sed menses tunc plurimis fiunt, cum iam ubera ad duos digitos prominēt, & uox eodē tempore puellarū mutatur in grauiorē. Deniq; cum mulier uocis acutioris, quā uir sit, tum natu minores acutius, quā maiores sonāt, ut & pueri, quā uiri acutius. Sed uox fœminæ acutior est quā maris, & fistula puellarum acutior, quā puerorū est. Fit etiā, ut per id tēpus custodiri præcipue debeāt, maxime enim ad usum rei ueneræ incitātur, cum hæc incipiunt. Quod si iam inde nihil plus commouere temperēt, quā corpora ipsa nullo adhuc usu ueneræ, sed sponte mutētur, sequi seruariq; temperātia solet per ætates superiores. nam & quæ admodū puellæ concumbūt, libidinosiores euadunt. & mares siue altera parte, siue utraq; minus cauerint, propēsiores eodem efficiuntur. Meatus enim laxantur, redduntq; eo corpus lubricum, & simul uoluptatis, qua olim gestirent, memores, desiderio mouētur præteritæ contrectationis. Prodeunt nōnulli iam inde à primo ortu naturæ impubes, infœcūdiq; propterea quod parte sui genitali fuerint deprauati. Mulieres etiā simili modo impubes à natiuitate possunt creari. Habitus quoq; tum marium, tum fœminarum mutatur, ut sint uel sanitati, uel morbo habiliores: & uel graciles uel pleni, beneq; uegeti. nam à pube ex macilentis crassescūt, euaduntq; saniores: alij contrā, quod pari modo puellis etiā euenit. qui enim pueri, aut quæ puellæ excrementis antea corporis redundabant, cum ea ipsa excrementa unā cum semine, aut mensibus secernātur, saniore ob eam rem corpore efficiuntur, atq; uegetiore. Iam enim ea, quæ sanitati alimentoq; obstant, exeunt. At uero quibus contrā antecesserit, ijs corpora graciliora, & morbis opportuniora redduntur. excernitur enim de ipsa natura & bene habitis, cum aut semen, aut menses prodeunt. In puellis item diuersitas uberum est: alijs enim admodum magna, alijs exigua sunt. euenit sanē, ut corpora immodice crescāt, cum puellæ excrementis redundāt. futuris enim adhuc & nondū profluentibus menstruis, quo plus continetur humoris, eo magis efferrī, sursumq; impelli necesse est, donec infra erumpat. Itaq; quod interim incrementum mammæ acceperint, seruant postea. maribus etiā mammæ cōspectiores & fœminatōres, tum iunioribus, tum senioribus efficiūtur, qui humidiores, lauiōres, nec uenulenti sunt, eorumq; ipforum, ijs magis qui fusci, quā qui cādidi sint. Semen profectō infœcundū usq; ad ter septimum annū est. mox prolificū quidem est, sed exigua imperfectaq; generāt iuniores, & mares, & fœminæ, ut in cæterorū quoq; animalū genere plurimis euenit. cōcipiunt quidē facilius natu minores, sed laborāt in puerperio uehemētius. corpore etiā minus magna ex parte perficiūtur, & senescunt celerius mares salaces, & mulieres quæ frequentius pariant: nam ne incrementū quidem post tertium partum effici posse uidetur. sedātur autē, temperanturq; melius, quæ in rei ueneræ usum luxuriant, cum partum multoties exercuerint. Sed post annū ter septimum mulieribus quidē opportune iam procreatio est. Sed uiris item accedere aliquid potest ad prolem perfectiorem. Semina infœcunda sunt quæ tenuia. fœcunda, quæ grandinis speciem referūt: eademq; potius marem fœtificant, contrā tenuia, nec globulenta, fœminam gignūt. Mentum etiam maris ea ætate pilis integitur.

εις τὰς ὑσώρου
ἡλικίας, per
ætates postē-
riores.

De mens

Profluuium autē mensium decreſcente luna contingit: quam obrem
 nonnulli cauillo ſexum ſœmineum lunæ tribuunt, quoniam ſimul,
 ut illa decreſcat, & mulier purgetur, moxq; repleantur ambæ, eue-
 niat, paucis menſtrua ſingulis mēſibus mouentur: ſed uno intermiſ-
 ſo plurimis. facilius agitur cum ijs, quibus breui tēpore, hoc eſt biduo
 aut triduo profluunt: ſed quibus longum protrahitur, difficilius: laborant enim id
 temporis, alijs nanque uniuerſim hæc purgatio fit, alijs paulatim. Attamen omni-
 bus corpus grauatur, quandiu effluat humor. Multis etiam cum mēſtrua citantur,
 10 & eruptioni propinqua ſunt, ſtrangulationes uuluarum ſequuntur, & crepitus,
 donec erumpāt. Conceptus mulieribus à profluuiio menſtruorum ſua natura con-
 tingit. & quæ ijs carent, ſteriles magna ex parte exiſtunt. uerum fieri poteſt, ut ali-
 quæ etiam ſine eorum profluuiio concipiant, uidelicet quibus tantum humoris col-
 ligitur, quantum ijs, quæ purgātur, reſtare ſolet: quanquam non tanta copia, ut &
 foras poſſint profluere. nonnullæ etiam dum profluunt menſes, concipiūt, poſtea
 concipere nequeūt: quibus uulua ſtatim à purgatione comprimitur. Sunt quibus
 prægnantibus etiam menſtrua uſq; in poſtremum gerendi tempus eueniant, qui-
 bus accidit, ut parua pariant, & proles aut minus uitalis, aut infirma procreetur.
 Multis etiam deſiderio coitus, quo uel iuuenilis ætatis ratione, uel quia longo tem-
 20 pore abſtinuerint, tenentur, deſcendunt uteri. & menſtrua ſæpe ter in menſe citan-
 tur, donec concipiant: quo factò aſcendunt, & ſuo ſitu conſtituuntur. nonnun-
 quam eſi cætera bene ſe habet uterus, humidus tamen eſt. reſpuit ſemen genita-
 le, ſi humidus ſit. Omnium autem animalium (ut antè dixi) mulieribus inter ſœmi-
 nas plurima hæc purgatio euenit. nam ijs quæ non pariunt animal, nihil tale mo-
 uetur, propterea quod hoc materiæ ſuperuacuum uertitur in corporis alimētum.
 Sunt enim nonnulla maribus ſuis maiora, atque etiam alijs in corticem, alijs in
 ſquamam, alijs in frequentiam pennarum abſumitur. Terreſtribus quoque ani-
 mal parientibus, in pilos, & corpulentiam tranſit: homo enim læuior cæteris eſt:
 atque etiam in urinam diuertitur. plurima enim ex cæteris largius mingunt, &
 30 craſſius. At mulieribus uice eorum, quæ dixi omnium, quantum ſuperuacuum
 ſit, in purgationem menſium uertitur. quod in maribus quoque ſimili fieri modo
 percipimus, ſeminis genitalis ratione. plurimum enim omnium animalium emit-
 tit, comparatione dico magnitudinis ſuæ: & uero inter ipſos mares, qui humi-
 diores natura ſunt, nec ualde carnoſi, plus reddunt: atque etiam plus candidio-
 res, quàm fuſci. nec ſecus in mulieribus ſit. corpulentis enim multum menſtrui
 excrementi in corporis alimentum tranſit. & in uſu quoque rei uenereæ candi-
 diores ſua natura plus, quàm fuſcæ euaporant. præparatur hoc amplius uſu cibo-
 rum humidorum, & acrium.

De indiſijs conceptionis, & quot dierum ſpacio mas, quot item ſœmina in utero
 moueatur, deq; abortionibus.

Caput III

Indiciū mulierem iam concepiffe, cum ſtatim à coitu locus ſiceſcit.
 ſit certe, ut ſi oris, quo concipitur, labra ſunt læuia, inepta ſunt ad con-
 ceptum: labitur enim & effluit ſemen. nec uero ſi craſſa ſunt, commo-
 de uſum præſtāt: ſed ſi ad digiti tactum aſperiuſcula, & hærentia ſint, *ἐλαίω νεδ' εἰ-*
 atq; etiam ſi tenuiora, ita commode ad conceptionem habēt. Talis igitur *ω, oleo iunipe-*
 tur præparandus eſt uterus, qui concipiat, quod ſi facere ne concipiat, placet, con- *rino, confundit*
 trā agendum eſt. nam ſi labra ſint læuiora, concipere nequeat. Quam obrem non- *Gaza cedrum*
 nullæ ut ſemen incidat, antè uulua ex oleo iuniperino, aut ex ceruſa, thure ue, exci *cum iunipero.*

*χίεραε, findi
tur, distiguitur*

pientes oleo, illinunt, sed si in septimum diem intus permanserit, conceptum iam esse certum est, nam quæ effluxiones uocantur, intra tot numero dies fieri solent, purgationes autem accedunt plurimis, cum conceperint, ad tempus quoddam, scilicet triginta dierum, maxime si concepta foemina est, quadraginta si mas. A partu etiam purgationes eodem dierum numero consequi uolunt, quanquam non aequè ita diligenter eueniunt. At uero post conceptum, & dies, quos modo dixi, non item secundum naturam inferius agitur, sed in ubera transitur, & lac efficitur. Cuius nota inter initia exiguo quodam, & araneæ propemodum specie apparet in mammis, cum iam conceperint, sentiunt præcipue suis ilibus, hæc enim nonnullis statim pleniora efficiuntur, quod ipsæ, quæ graciliores sunt, euidentius accidit. Inguina etiã sentiunt, & conceptui argumẽto esse possunt. Mares foetus magna ex parte circa quadragessimũ diem, dextro potius latere mouetur, foemina sinistro, circiter nonagesimum. Nihil tamen certi in his affirmari licet, multis enim ferentibus foeminam, motus agitur in dextro, & contra in sinistro, gerentibus marem. Sedenim hæc, & reliqua huiuscemodi, ut differunt, eo quo magna ex parte & magis minus uel accidit, sic accipimus. Finditur etiam foetus hoc eodem tempore, cum antè caruncula in formis constaret. Effluxiones uocantur, quæ intra septimũ diem corruptiones incidunt. Abortiones autem, quæ intra quadagesimum. Et quidem plurimi foetus intra tot numero dies deprauantur. Mas qui quadagesimo die exierit, si in quoduis aliud mittatur, diffunditur, atque aboletur. Sed si in aquam frigidam, cogitur, consistitque, ueluti in membranula, qua rupta, foetus ipse apparet magnitudine formicæ maiusculæ, & membra iam inde discreta, tum cætera omnia, tum genitalia constant. & oculi quemadmodum in cæteris animantibus prægrades. Sed foemina, quæ intra tertium mensem eruperit, indistincta est: quæ autem quartum adepta est mensem, finditur, & reliquam distinctionis effigiem breui tempore accipit. Cum itaque foetus in utero formatur, foemina tardius quam mas perfectionem quarumque partium recipit, & sapius in decimum mensem, quam mas protrahitur. Sed cum in lucem prodierit, foemina ocyus, quam mas & accrescit, & ætate floret, & senectute maceratur, & magis, quæ pluries pariunt, ut dictum iam est.

De ijs, quæ à conceptione ad partum usque mulieribus eueniunt, quo uel tempore pariant, quotque uno partu parere possint. Caput IIII

Cum semen conceperit uterus, statim se contrahit, donec ad septimum mensem uentum sit. octauo iam adaperitur, atque dehiscit. & partus si uiuit, descendit mense eodem. sed si mortuus est, neque ipse descendit, nec uterus per id tempus dehiscit: idque indicium facit, foetum haud quaquam esse uitalem. Euenit profectio, ut mulieres à conceptu corpus totum grauentur, & oculorum caligines, & dolores capitis moueantur, quæ alijs maturius, & ferè die decimo accidunt, alijs ferius, prout magis minus uel ex materia superuacua tentantur. Nauseæ item, & uomitus plurimas capiunt, & præcipue quibus purgationes constiterint, necdum ad ubera transeant. Aliquæ igitur principio magis laborant, aliæ post, cum iam foetus plenius creuerit. Sæpe etiam multis destillatio urinæ ad postremum infestat. sed magna ex parte, quæ marem ferunt, facilius exigunt, minusque pallent. contra, quæ foeminam. sunt enim pallidiores, & grauius degunt. Multis etiam tumores, extuberationesque carnis in cruribus incidunt: sed tamen contra etiam nonnullis contingit. Solent appetitus uarij grauidis euenire, citoque commutari, quod picare quidam à pica aue denominant. & nimirum cum foetum sexus foeminei ferunt, auidius appetunt, minusque re frui iam præsentem, quam cupierint, possunt, fastidiunt enim statim, quod modo uehementer appetent. Paucis

cis contigit, ut melius habeant, cum uterum gerunt. Sed præcipue tunc fastidiunt, tædioq; fatiscunt, cum foetui capillus oriri incipit. Pili congeniti grauidis defluunt, paucioresq; redduntur. contra qua parte pilos minime habere solebant, ea magis accipiunt. plus etiam motus magna ex parte mas in utero infert, quam foemina, & celerius prodit. foeminae enim partus tardior est. Dolor etiã ex foemina continuus, sed obtusior: ex mare acer, & longe molestior. Quæ paulò ante partum concumbunt, facilius pariunt. Parturire interdum mulieres uidentur, cum tamen tempus non sit, sed quoniam foetus inuertit suum caput, ideo initium hoc esse parturienti uidetur. Sed cum cætera animalia omnia singulari, ac simplici modo partum suum

10 perficiant (Vnum enim pariendi tempus statutum omnibus est) homini uni multiplex datum est: nam & septimo mense, & octauo, & nono parere potest, & quod plurimum decimo, nonnullæ etiam undecimum tangunt. foetus qui maturius, quam septimo mense prodeat, nullo pacto uitalis est. qui septimo, uitalis quidem hic primus exit, sed magna ex parte infirmior: quamobrem cunabulis ex lana eum obuoluunt, & fasciis alligant. Meatus etiam nonnulli infissi, ut aurium, aut narium sæpenumero generantur: sed accrescenti articulantur infanti, & demum suam formam recipiunt. & pleriq; de his quoq; septimo natis uiuere atq; adulescere possunt. Qui autem mense octauo nascuntur, uiuere ac adulescere in terra Aegypto possunt, & quibusdam alijs in locis, ubi mulieres fertiliores sunt, multosq; simul facile, & fe-

20 runt & pariunt, etiã si monstrosi sint. sed locis Græciæ multi intereunt, nec nisi pauci seruantur. unde fit, ut si quis seruetur, non octauo mense natus existimetur, sed mulierem sui conceptus initium latuisse. infestantur maxime mulieres mense quarto, octauoq; & si uel quarto, uel octauo foetus perierit, ipsæ quoq; magna ex parte intereunt. itaq; fit, ne solum mense octauo nati non uiuant, sed etiam ipsis emortuis periculum, quæ pariunt, subeant. Simili modo & qui diuturniores, quam undecimo mense nasci uidentur, latere putantur. latet enim mulieres conceptus initium, si cum antè inflatus fuerit uterus, ut sæpe accidit, post coierint, atq; conceperint. hoc enim principium esse sui conceptus existimant, quod simile indicium attulit. Ita multiplex perficiendi tempus, pariendiq; diuersum homini datum est. Et cum

30 alia singulos pariant, alia plures, genus humanum in ancipiti est. Nam quod plurimum & locis plurimis agitur, mulieres singulos singulae pariunt. Sed sæpe & locis plerisque geminos etiam, ut in terra quoq; Aegypto fieri certum est. pariunt etiam tres, & quatuor. & quidem locis nonnullis ualde ita fit, quod dictum iam est. sed quinque complurimum nascuntur. iam enim hoc pluribus euenisse conspectum est. & quædam uiginti, partibus quatuor ædidit: quinos enim singulis partibus enixa est, maiorq; eorum pars enutrirî & adulescere potuit. Et cum in cæteris animalibus gemini nati, etiam si mas & foemina sint, nihilo minus enutriantur, seruenturq; quam si mares ambo, aut foeminae sint: in genere certe humano pauci gemini seruantur, si alter mas sit, alter foemina. Mulier & equa omnium maxime animalium grauidæ coitum

40 patiuntur, cætera ubi grauida fuerint, fugiunt mares, ea scilicet quorum natura superfoetare more leporis recusat. uerum equa nunquam superfoetat, sed magna ex parte unum tantummodo generat. At uero in muliere raro quidem euenit, ut superfoetet, sed factum tamen aliquando est. Qui itaq; longo post tempore sint concepti, nihilo perfici possunt: sed præmaturius dolorem, quo ipsi, & primus foetus intereat, mouent. iam incidit, ut facta corruptioe duodecim superfoetata puerperia egerent. At uero si proxime à primo conceptu secundus sit factus, absolui ædiqu; potest, quod superfoetarit, ut quasi gemini nasci uideantur: quomodo Hercule & Iphiclem procreatos esse fabulantur. Nam id etiam constitit adultera quadam, quæ alterum suo marito, alterum adultero similem peperit. iam & cum geminos quædam ferret, ter-

tium superfœtauit: & cum tempus pariendū iustum iam esset, primos uitaes peperit, secundū quinto mense elisit, qui statim mortuus est. Altera cum primum septimo peperisset, qui mortuus est, mox duos iusto mensium numero adidit, qui uixerunt, quædam etiam sub abortu conceperāt, atq; alterum abegerunt, alterum continuerūt, pertuleruntq; ad partum. plurimis si concubuerint mense octauo, infans mucore oppletus exit, esculentorū etiam, quæ mater comederit, sæpe gerulus uenit in lucem, & si sale immodice usa est, ipse sine unguibus nascitur.

De lactis bonitate, & malignitate, deq; menstruorū muliebrium fine. Cap. V

Ac quod ante septimum mensem contractū est, inutile est, sed simul infans natalis est, & lac esse utile incipit. prius autem falsum etiam est, ut pecoris. Vino præcipue cum uterum ferunt plurimæ infestantur, dissoluuntur enim si biberint, atq; debilitantur. Principium & finis mulieribus prolis recipiendæ, maribus præbendæ, seminis & menstruorū emissio est. Sed neq; cum incipiunt statim prolifica sunt, neq; cum desinunt, & iam pauciora sunt, & infirmiora. Quanam ætate incipiant menstrua & semen, dictum iam est. Sed desinunt plurimis menstrua circa quadragesimum annum: quod tempus quæ excesserint, ijs ad quinquagesimū seruantur, etiam nonnullæ eo tempore pepererunt, sed ultra hoc tempus nulla potest protrahere.

Vsquequo maribus sit generandi facultas, & de prolis similitudine cum parentibus, uel cum alijs. Caput VI

Ares plurimi ad sexagesimū generant: quem si excesserint, ad septuagesimum usque procedunt. Et iam quidam annos septuaginta nati, genuerūt. Euenit sanè multis & mulieribus & uiris, ut qui coniuncti inter se nequeāt procreare, ubi dissociati se iunxere cum alijs, queant, quod idem in maris quoq; aut fœminæ procreatione nimirum euenire certum est, plerunq; enim tum mulieres, tum uiri, quandiu cum eisdem iunguntur, fœminam tantum, marem uel procreant, seiuncti autem contrā. Aetatis etiam ratione immutantur, ut iuuenes inter se fœminas generent, seniores facti maris, aut contrā. Ratio quoq; generandi omnino discrimen hoc idem recipit, ut iuuenes nihil procreent, seniores iam incipiant generare. Aut contrā, ut qui antè possent, post nihil possint fœtificare. Sunt etiam aliquæ mulieres, quæ uix concipiant: sed si conceperint, perficiant, atq; adant. Aliæ contrā, facile quidem concipiunt, sed seruare non possunt. Sunt & uiri, qui non nisi fœminā procreant, & mulieres, quæ non nisi marem: & contrā, ut de Hercule fabulantur, qui inter duos & septuaginta liberos fœminā unam tantum modo genuit. Quæ concipere nequeant, si uel cura adhibita, aut aliquo casu conceperint, fœminam magna ex parte pariunt potius, quàm marem. Multis etiam uiris euenit, ut cum antea possent generare, post nequeant, deinde rursus facultatē recipiant generandi, gignuntur læsi quoq; ex læsis, uerbi causa, claudi ex claudis, & cæci ex cæcis, deniq; similes sæpenumero in re, quæ præter naturam comitetur, & signa habentes sibi cognata hæreditaria, ut uerucas, ut nauos, aut cicatrices, aut quid aliud generis eiusdem. Iam tale quid uel tertia prole post regeneratum est, ut cum quidam suo in brachio puncti notam haberet, filius non id retulit, sed nepos ea corporis parte nigritiem quandam habens confusam prodijt, sed raro hæc eueniunt. Integri autem ex mancis ne gignantur, nulla res obstat, & sæpissime ita agitur, similes etiam aliqui parētibus, aut auis, suisq; maioribus generantur. Aliqui similitudinis nihil referunt, redditur etiam uel post plures eiusdem profapia, ut in Sicilia eius, quæ adulterium cum Aethiope commiserat,

miserat, filia non colorem patris æthiopis retulit, sed qui natus ex hac est, is auum æthiopem regenerauit. Fœminæ magna ex parte patri, mares patri proueniunt similes, sed fit etiam è diuerso, ut fœminæ patri, mares matri similes procreentur. Particulatim etiam similes fiunt, ut alia corporis parte similes sint patri, alia matri, gemini uel dissimiles inter se nati iam sunt, sed plurimi magna ex parte similes prodeunt, nam & quædam cum septimo die à partu concubuiſſet, concepissetq̃, peperit similem superiori quasi geminũ. Naturæ etiam ratione aliæ sibi, aliæ suo marito similes generant, ut equa pharfalia cognomine iusta,

10

Quomodo semen genitale informetur.

Cap. VII

Cum semen genitale exit, spiritus antecedit, & quidem ipso exitu constat agi cum spiritu, nihil enim procul sine uolentia spiritali proijci potest. Tum insinuatum in utero, diuq̃ contentum, membrana obducitur: quippe quod antequam discernatur, exeat uelut ouum in sua membranula contectum, detractio putamine. membrana autem ipsa uenis referta est, omnia uero tum natatilia, tum pedestria, tum etiam uolatilia, siue animalis, siue oui forma proueniunt, simili modo gignuntur, nisi quod alia umbilicum habeant uulvæ adhærentem, uidelicet quæ animalis forma enascuntur, alia ouo, alia utroq̃ modo, ut in quodam piscium genere: & alia quasi membranis continentur, alia secundis. primum intra ultimum inuolucrum animal gignitur, mox altera membrana obuelat, plurima quidem sui parte uulvæ adhærens, sed parte etiam seiuncta, & aquam continens, humor autē inter has cruentus aquosusq̃ est, quem mulieres proferum uocant.

De alimento animalis in utero existentis, deq̃ hominis statu in eodem:

Caput VIII

Agentur animalia omnia quibus est umbilicus, per ipsum umbilicum, hic acetabulis uulvæ adhæret, si sunt. Sed si læuis sit uulua, ipsi uulvæ adhæret uena subiecta, situs in utero quadrupedum omnium extensus est, expedum autem obliquus, ut piscium, bipedum uero inflexus contractusq̃, ut auium, homo etiam in semet conglobatus sic gestatur, ut nasum inter genua, oculos super genua, aures extra genua habeat, omnibus æque animalibus caput primum superius est: sed cum creuerint, & iam exitum appetant, deorsum deducitur. Ita fit, ut omnibus partus secundum naturam in caput, contra naturam in pedes, aut inflexo circumactioq̃ corpore agatur, quadrupedes uel excrementũ iam inde habent, & alui, & uesicæ, alterum in postremo intestini, alterum in ipsa uesica. Quibus in uulua acetabula sunt, fœtu accrescente, acetabula ipsa subinde minuuntur, postremo abolentur omnia, umbilicus autem uelut putamen est circa uenas, quarum origo ab utero est, aut acetabulis si habentur, aut uenæ cõmissa est. Sunt fœtui maiori, ut boui quatuor uenæ, minori duæ, minimo una, ut auibus, pertinent duæ ad fœtum per iecur, quæ portas appellant, ortæ à uena maiori, reliquæ duæ ab aorta, qua finditur, & duæ de una efficiuntur. Vtruncq̃ uenarum par membranulæ ambiunt, & membranulas ipsas ambit uelut putamen umbilicus. Collabuntur subinde uenæ, & quo fœtus amplius creuerit, eo adductius ipsæ contrahuntur. Fœtus autē grandescens caua uterî subit, ubi palpitans iam sentitur, & circa genitale parentis interdum uoluitur.

K 2

De doloribus mulierum in partu, & quæ facile, quæ uero difficulter pariant. Cap. IX

Vm mulieres parturiunt, dolores multas quidem in partes incūbunt, sed plurimis ad alterutrum femur. Cæterum quibus aluum tormina uehementer exercent, ocysissime pariunt. quæ lumbos dolent, uix pariunt. quæ inum uentrē, expeditius. Si mas nascitur, profluit sanies diluta pallidiuscula: sed si fœmina, cruenta: uerum ea quoque præhumida est. sed fieri quoque potest nonnullis, ut eorum neutrum accidat. Cæteris animalibus partus non laboriosi eueniunt. minus enim cum parturiunt, infestari uidentur. At mulieribus dolores uehementissimi incidunt, & præcipue stabilibus, & selularijs, & quibus non bona latera sunt, neque facultas retinendi spiritus suppetit. 10
difficilius etiam ædunt, si interea dum per uim retinent, coactæ eruperint respirationem. primum aqua illa subter cutem fusa, per fœtus motionem, ruptis membranis effluit, deinde fœtus inuerso utero, & secundis interna euoluentibus, foras uenit in lucem.

De obstetricis cura, & de infantis exitu, de tarditate durationis ossium, & dentium amissione. Caput X

Am uero & obstetricis officium pars ingenij, perspicacisq; intelligentiæ est: non solum enim difficultati partus opportune expediteq; succurrendum est, sed etiam contra ea quæ accidunt, protinus agendum ingeniose. & in secundo deligandoq; umbilico infantis prudentia requiritur, & peritia. nam si simul secundæ quoque exciderint, uellere umbilicus cum secundis alligatur, superiusq; præciditur. quæ autem deligatum est, cohærescit, & pars continua decidit. si copula, amentumq; dissoluatur, fœtus sanguine effuso emoritur. Sed si secundæ non statim cum fœtu exierint, dum intus ipsæ, foris autem infans est, deligato umbilico secantur. sæpe uisus est puer emortuus nasci, cum ei infirmo, priusquam deligaretur umbilicus, sanguis in umbilicum, & circa efflueret. Sed iam aliquæ obstetrices factæ peritiores, reprimunt intrò de umbilico sanguinem, quo factò statim infans, qui modo exanguis deficiebat, recreatur, uitaq; restituitur. Nascuntur, ut dictum est, secundum naturam cætera etiam animalia uersa in caput. sed pueri manus quoque ad costas porrectas, extensasq; habent. Qui 30 cum exierint, uocem statim emittunt, & manus in os admouent. excrementum etiam reddunt, alij statim, alij breui, sed omnes intra diem: quod excrementum pluris, quàm pro infantis magnitudine est. papauerculū hoc mulieres uocant, colore cruentum, atq; admodum nigrum & piceum est, mox lacteum iam & albidum rediditur. fugit enim confestim ubera infans. uocem antequam egrediatur, nunquam emittit, etiam si cum difficulter egreditur, caput extet, corpus intus sit totum. Quibus purgationes partum anticiparint, difficiliter liberantur. sed si à partu purgationes parcius sequantur, nec largius, quàm primæ, neq; ad quadragesimū diem perseverauerint, efficitur ut mulier ualidior sit, & celerius possit concipere. Infantes autem primis quadraginta diebus neq; rident cum uigilant, neq; lachrymantur: sed 40 noctu & per quietem utrunq; interdum faciunt. nec uero sentiunt magna ex parte cum scalpuntur. Plurimam huius temporis partem dormiunt. cæterum in dies quo subinde auctiores fuerint, eo magis ad uigilandum immutantur. Somniare etiam eos constat, sed serò meminisse possunt imaginum. Cæteris quidem animalibus discrimen ossium nullum est, sed omnia perfecta iam inde à natiuitate proueniunt. at pueris sinciput molle est, seroq; duratur. & cum cætera animalia nascantur cum dentibus, pueri septimo mense dentire incipiunt. primum ædunt primores,

res, alij superiores prius, alij inferiores, deniq; omnes maturius dentiunt, quorum nutrices lac habent calidius.

De aduentu lactis in muliere, & malo pilari, deq; lactis duratione. Cap. XI

10 **P**ost partum, purgationesq; lactis copia excitatur, & nonnullis effluit non solum de papillis, sed etiam passim per ubera. aliquibus etiã per alas, edurantq; in posterũ globuli, quoties humor non coquatur, nec exeat, sed redundet. ubera enim tota fungosa ita sunt, ut si in poculo pilum fortẽ hauserit mulier, dolor moueatur in mammis, quod malũ

*τριχία pilare
malum in mam
mis.*

Pueros ut plurimum ante septimum diem conuulsione interire. Cap. XII

20 **O**lent pueri plurimi conuulsione excipi, & præcipue corpulentiores, & lacte uescentes copiosiore, crassioreq; & nutricem lactentes succi plenam, & corpulentã, nocet etiam ad hoc morbi genus uinum, magisq; nigrum quã album, & quod minus dilutum est, atq; etiam ex cibis, qui inflent, plurimi obsunt. Et si alius substiterit, nocuũ est. Plurimi ante septimum diem intereunt. unde fit, ut nomina septimo die imponantur, tanquam saluti iam pueri magis credamus, plenilunio etiam infestantur hoc malo periculosius, & si à scapulis conuulsio oriatur, in angusto spes est.

30 **ARISTOTELIS STAGIRITAE DE
HISTORIA ANIMALIUM LIB. OCTAVVS,
INTERPRETE THEODORO.**

De uarietate actionum, & uictus omnium animantium. Caput I

40 **G**ENERATIO, & reliqua animalium natura ita se habet. Actiones autem & uitæ, pro moribus uictuq; differunt. sunt enim uel in plurimis cæterorũ animalium, uestigia morum animi humani: quanquã hæc apertius in homine discernantur. Inest urbanitas, feritas, clementia, acerbitas, fortitudo, ignauia, metus, fidentia, ira, malitia, atq; etiam prudentiæ imago inest in multis, quemadmodũ cum de partibus docerem, exposui. alia enim eò quod magis, minus ue habeãt, comparatione hominis differunt: homoq; ipse cum multis alijs animalibus ita diffidet. quippe cum aliqua ex his magis in homine habeantur, aliqua in cæteris animalibus latius, alia uero differant proportionem. ut enim in homine ars, sapiëntia, prudentia, sic in nonnullis brutis inest uis quædam eiusmodi altera naturalis, constat hoc ita esse planè argumẽto puerilis ætatis, in qua futurorũ habitum, quasi uestigia & semina uideris. & tamen nihil per id tempus animam hominis differre à belluarũ anima propè dixerim, itaq; nihil remotum à ratione est, si